

Конспект уроку: Творчість Анни Ахматової — яскраве явище жіночої поезії ХХ століття.

Мета: розглянути художні особливості ранньої лірики Анни Ахматової, поглибити знання про акмеїзм, визначити особливості жіночої лірики, однією з найталановитіших представниць якої була поетеса; розвивати розуміння поетичної творчості.

Обладнання: портрети Анни Ахматової та М. Гумільова.

ХІД УРОКУ

I. ОГолошення теми, мети та завдань уроку

II. АКТУАЛІЗАЦІЯ ОПОРНИХ ЗНАНЬ УЧНІВ

1. Виразне читання учнями віршів О. Блока.
2. Питання до учнів.
  1. У чому полягали естетичні засади символізму?
  2. Із чим була пов'язана криза символізму?

III. ОПРАЦЮВАННЯ ТЕМИ УРОКУ

1. Слово вчителя.

Криза символізму 1910—1911 рр. призвела до виникнення нової поетичної школи. На зміну йому приходив новий напрям — акмеїзм, який заснував М. Гумільов. Акмеїзм з'явився в десятих роках ХХ ст. у творчій полеміці з символізмом і як його заперечення. Акмеїсти намагалися вивести з містики і символів свою творчість, тобто наблизити її до реального світу.

Назва «акмеїзм» походить від грецького слова «акме», що означає «розквіт, вершина, розквітла сила, вища ступінь чогось». М. Гумільов протиставив містичним видінням символістів красу реального світу.

Акмеїзм не має аналогів у європейській поезії. Це явище суто російське. Символісти занадто захоплювалися символами, метафоризацією. Акмеїсти намагалися відобразити у своїй творчості конкретні образи, ясність поетичної мови. Серед акмеїстів було багато талановитих поетів: І. Анненський, О. Мандельштам, М. Гумільов, С. Городецький, Анна Ахматова, М. Кузмін.

Проте з-поміж них як справжня королева поезії вирізнялася своїм талантом Анна Ахматова (Анна Андріївна Горенко). Акмеїстичні вірші Анни Ахматової (збірки «Вечір», «Вервиця», «Біла згряя») сповнені журби та смутку, вони розповідають про кохання, гіркоту розчарувань, красу природи, яка перегукується з красою людини та її почуттями.

Естетика акмеїзму повністю сформувалася на ґрунті «срібного століття» російської поезії: вірність деталям, точність, вишуканість, наближення до поетів

XIX століття — всього того, що сьогодні дістало назву Петербурзької школи. 1913 р. у журналі «Аполлон» було опубліковано маніфести акмеїзму: «Спадщина символізму і акмеїзм» (М. Гумільов) і «Деякі течії у сучасній російській поезії» (С. Городецький), де висвітлювалися теоретичні засади течії. Вчителями обрано Вільяма Шекспіра, Франсуа Рабле, Франсуа Війона, Теофіля Готье.

Створюючи акмеїзм, Гумільов сприймав світ беззастережно, але власне акмеїстом він і

не став, бо був значно вищим за цей напрям. Акмеїсти утверджували ясність і чіткість художнього образу і мови. Сам поет намагався бути досконалим у віршах, звідси його постійний пошук, самоаналіз, прагнення до ідеалу в поезії і до відповідного стилю поведінки у житті. Ще в ранній творчості визначились основні (виключно «гумільовські») риси, які так чи інакше, змінюючись і вдосконалюючись, пройшли через всі його збірки і створили неповторний образ його поетики: романтичний дух його творів, зневага до міщанського добробуту, духовної бездіяльності, неприйняття буржуазної моралі, уславлення людей сильних духом і

характером, залізної волі. Героями його поезій є першовідкривачі нових земель і флібустьєри, середньовічні лицарі, мисливці на африканських диких тварин, безстрашні капітани. Однією з характерних рис творчості є пристрасть до екзотики, інтерес до азіатської й африканської частин світу, до міфології і фольклору племен, які населяють їх, до яскравої і буйної рослинності екваторіального лісу, незвичних тварин.

А ще він захоплювався яскравими фарбами, піднесеністю і шляхетністю поетичної інтонації, композиційною чіткістю, вишуканістю рим.

Різні долі тих, хто почав як акмеїст. Анна Ахматова пережила страшні роки випробувань та зберегла вірність поетичному слову. М. Гумільова розстріляли більшовики, М. Кузмін помер нікому невідомий і забутий.

Ніхто не може сказати про поета більше, ніж він сам своєю поезією. І нікому не знати про нього більше, ніж він сам знає. Тільки нащадкам. Нам. Отже, творчість Анни Ахматової. Певна річ, для мистецтва не має значення стать та інші зовнішні ознаки людини! Та чи багато жіночих імен налічує світова культура? Так, Саффо, Генрієтта Наваррська, Жорж Санд, Леся Українка... Хто ще?

Це не закид і не претензія, адже існування протягом тисячоліть патріархальних засад, на яких будувалася більшість суспільств, не залишали жінкам можливості для реалізації творчих чеснот і талантів. Тим більшою є заслуга тих із них, хто зумів у цьому чоловічому світі довести, що і Вона як Митець — неперевершена!

Однією з таких жінок і була Анна Ахматова. Проте їй було значно важче не тільки тому, що вона була жінкою, а й тому, що доля з якоюсь божевільною заповзятливістю завдавала їй нових і нових ударів. Однак Анна Ахматова свій хрест несла до кінця. Що ж дало змогу цій жінці здійснитися у своїй творчості до вершин? Напевно, розгадка цієї таємниці лежить на поверхні.

2. Виразне читання вірша «Дав мені юнь ти сутужную...».

3. Питання до аналізу.

1. Образ якого ліричного героя постає з рядків цього вірша? (Передусім незвичність образу у тому, що це — жінка, і хоч перед нами добре знайома тема — тема кохання, проте вона представлена з точки зору жінки, яка здебільшого сама була предметом поетичного поклоніння.)

2. І що ж ми бачимо? Який вигляд має кохання з цієї, так би мовити, нетривіальної точки зору? (Принаймні не менш драматично, ніж з точки зору чоловіка.)

3. А чи помітні якісь відмінності? (Безумовно. Ліризм поетеси має якийсь специфічно камерний характер. Але найголовніше, що він абсолютно позбавлений чоловічої агресії. Про це переконливо свідчить хоча б те, що «ні прутиком, ні трояндою // Не буду в садах Отця». Про це ж свідчить і неповторна інтонація ахматовської поезії — неповторність

жінки і неповторність таланту. Таким чином, уся справа в тім, що Ахматова — ПОЕТ.)
«Поезія втрат» 4) Що це таке? (Ще одне питання, на яке дати відповідь дуже важко. Але так діється не тому, що це важко зрозуміти, а тому, що важко висловити по-іншому: лише віршами, (декламується вірш «Довкола жовтий вечір ліг...», 1915):

Жовтіє світло з темноти,
Нас квітень ласкою проймає.
На півжиття спізнився ти,
Але й таким тебе приймаю...

IV. ДОМАШНЄ ЗАВДАННЯ

1. Як належність Анни Ахматової до акмеїзму позначилася на її творчості?
2. Що спільного в Анни Ахматової з іншими поетами «срібного століття» російської поезії?
3. Прочитати поему Анни Ахматової «Реквієм».